

Vedlegg

Tilfredshet med det offentlige og tillit

Vedlegg til rapport

Innhold

1 Vedlegg	2
1.1 Datainnsamling.....	2
1.2 Hvilke innbyggere har svart på undersøkelsen?	2
1.2.1 Innbyggerne i utvalget skiller seg fra andre innbyggere.....	3
1.3 Spørsmålene vi har brukt.....	4
1.3.1 Nye spørsmål	5
1.3.2 Spørsmål om tillit	6
1.4 Tallene bak 3.1.....	7
1.5 Panelregresjon.....	9
1.5.1 Årsfaste effekter (2021 og 2022 konstantledd).....	10
1.6 Endring i tillit.....	11
1.6.1 OLS-regresjon med endring i tillit.....	11
1.7 Typiske innbyggere.....	12
1.7.1 Seks typiske innbyggere.....	13
1.7.2 Hva tar vi med oss?	14
1.7.3 Mer om typiske innbyggere	15

1 Vedlegg

1.1 Datainnsamling

Paneldataen som er grunnlaget for denne rapporten, er samlet inn i to omganger. Første gang som en del av den ordinære innbyggerundersøkelsen i 2021 hvor 9 913 innbyggere deltok. For å muliggjøre en panelstudie ble følgende spørsmål inkludert: *Vi planlegger en tilsvarende undersøkelse i 2022. Kan du tenke deg å delta i den?* Totalt var det 6 176 personer som sa seg villige til å delta i en ny runde.

Andre datainnsamling rettet seg mot 4 759 av de *digitale* respondentene fra innbyggerundersøkelsen 2021.¹ Av disse 4 759 svarte 2 570 på henvendelsen vår. Dette tilsvarer en svarprosent på 55 prosent. Innsamlingen ble utført av KANTAR TNS i perioden 8. november til 5. desember 2022.² Paneldataen består dermed av de 2 570 personer som har besvart de samme spørsmålene i 2021 og 2022.

1.2 Hvilke innbyggere har svart på undersøkelsen?

Utvalget består av 2 570 personer fra hele Norge. Tabell 2 viser hvordan utvalget fordeler seg på kjønn, alder og fylke. Sammenlignet med befolkningen er det god overensstemmelse på disse variablene, og indikerer at datainnsamlingen ikke har tilført utvalget noen systematisk demografisk skjevhet.

Tabell 1: Netto utvalg etter kjønn, alder og fylke i antall og prosent

Bakgrunnsvariabel	Antall	% av utvalget	Bakgrunnsvariabel	Antall	% av utvalget
Kjønn			Fylke		
Mann	1 291	49	Oslo	437	16,6
Kvinne	1 279	51	Viken	579	24,1
			Vestfold og Telemark	221	6,9
Alder			Agder	127	5,0
18 – 24	92	3,2	Rogaland	187	7,6
25 – 34	385	13,3	Vestland	272	10,7
35 – 49	661	26,0	Møre og Romsdal	119	4,9
50 – 66	1 014	40,4	Innlandet	154	5,8
67 <	418	17,0	Trøndelag	234	9,1
			Nordland	106	4,0
			Troms og Finnmark	134	5,3

¹ Vi henvendte oss ikke til postale respondenter ettersom at det ville: 1) ta lengre tid med innsamling, 2) koste mer, 3) at vi har god representasjon blant eldre respondenter i det digitale utvalget, og at de fleste postale respondentene er eldre.

² Les mer om panelstudiens gjennomføring og design i Kantars dokumentasjonsrapport.

Når det er sagt er det noe avvik i aldersfordelingen. Det er aldersfordelingen på topp og bunn hvor avvikene er størst. Aldersgruppen 18-24 utgjør 3,2 prosent av utvalget, mens den samme aldersgruppen utgjør 11,1 prosent av befolkningen. Likeledes utgjør aldersgruppen 50-66 40,4 prosent av utvalget, men kun 26,5 prosent i befolkningen. Denne skjevheten kan påvirke estimater og gjør at gjennomsnitt for hele utvalget må tolkes med varsomhet.

Utvalget, og denne undersøkelsen, er derfor mest egnet til å si noe om hva som påvirker endringer og hvilken retning endringen går i, og er i mindre grad egnet for å si noe om hva tillitsnivået i befolkningen er i 2022. Dette er et resultat av aldersfordelingen, men særlig det mer generelle poenget at respondenter som svarer på to undersøkelser er selv-selektert, og kan ha systematiske egenskaper som vi ikke klarer å ta høyde for i våre statistiske analyser.

Som i 2021, er utvalget delt i to underutvalg hvor den ene gruppen besvarer detaljert om kommunale/fylkeskommunale tjenester (underutvalg A), og den andre gruppen om de statlige tjenestene (underutvalg B). Respondentene er i samme underutvalg som i 2021 slik at en har paneldata for henholdsvis underutvalg A og B.

1.2.1 Innbyggerne i utvalget skiller seg fra andre innbyggere

Den ordinære innbyggerundersøkelsen sendes ut til et *representativt* utvalg innbyggere i Norge. Metoden er et sannsynlighetsutvalg, noe som betyr at alle har like stor sannsynlighet for å bli med i utvalget. Sannsynlighetsutvalgets største styrke er at det – innenfor visse feilmarginer – kan si noe om at sammenhengene man finner i utvalget også gjelder for hele befolkningen.

Med en panelstudie er det annerledes. De som mottar undersøkelsen, har svart bekreftende på at de ønsker å få tilsendt en ny undersøkelse. Med andre ord har vi et *selvselektert* utvalg. Det er altså ikke lengre snakk om et sannsynlighetsutvalg; det er ikke tilfeldig hvem som mottar spørreskjemaet. Dette har noen konsekvenser. Blant annet skal man være forsiktig med å anta at sammenhengene man finner gjelder for hele befolkningen. Spørsmålet man må stille seg er: Kan de som svarer på undersøkelsen skille seg systematisk fra befolkningen for øvrig? Når det gjelder våre 2 570 respondenter er det noen momenter som må vurderes før man kan svare på det. Det kan være at:

- 1) personer som svarer på undersøkelser skiller seg systematisk fra befolkningen for øvrig (dette gjelder også for respondenter i et sannsynlighetsutvalg)
- 2) personer som ønsker å delta i en lignende undersøkelse ett år etter skiller seg fra de som ikke ønsker det (og at de skiller seg fra de som ikke svarer på undersøkelser i det hele tatt)
- 3) personer som svarer på to undersøkelser skiller seg fra de øvrige gruppene

Listen over viser at det er flere valg våre 2 570 respondenter har gjort som har ført til at de havnet i utvalget vårt. Dette kommer i tillegg til utvalgets skjevhet knyttet til alder, som vi

har vist i tabell 1. Med andre ord er det sannsynlig at utvalget skiller seg systematisk fra befolkningen, og vi bør derfor være forsiktige med å anta at sammenhengene vi finner gjelder for befolkningen for øvrig.

Når det er sagt er det fortsatt mulig for oss å si noe om hvordan våre 2 570 respondenter skiller seg fra utvalget i innbyggerundersøkelsen 2021, de som ønsket å delta i en tilsvarende undersøkelse ett år etter og de som ikke ønsket det. Det er interessant å undersøke fordi det sier noe om hvem det er vi har med i utvalget.

Tabell 3 viser hvordan respondentene i fem forskjellige underutvalg varierer på et utvalg spørsmål fra våre analyser. I gjennomsnitt har panelstudiens 2 570 respondenter noe mer tillit til andre mennesker og til regjeringen enn de øvrige underutvalgene. Når det gjelder tilfredshet med tilværelsen er forskjellene marginale mellom alle underutvalgene. Vi kan derfor med relativt stor sikkerhet si at vi har et *selvselektert utvalg som skiller seg fra befolkningen for øvrig*. Dette er viktig å huske på i tolkningen av resultatene.

Tabell 3: Sammenligning av utvalg brutt ned etter deltakelse i undersøkelser (missing i parentes).

Utvalg	Hele utvalget	Hele utvalget (fratrasket de som deltok)	Ønsker å delta	Ønsker å delta (fratrasket de som deltok)	Ønsker ikke å delta	De som deltok
Antall	9 913	7 345	6 176	3 608	3 362	2 570
Snitt, tilværelsen	7,8 (328)	7,8 (311)	7,8 (64)	7,9 (47)	7,8 (112)	7,8 (17)
Snitt, tillit til folk flest	7,3 (458)	7,2 (431)	7,5 (178)	7,4 (151)	7,0 (225)	7,5 (27)
Snitt, tillit regjering	6,3 (254)	6,2 (230)	6,5 (78)	6,5 (54)	5,9 (146)	6,4 (24)

1.3 Spørsmålene vi har brukt

For å begrense svarbyrden for respondentene valgte vi å ikke inkludere alle spørsmålene fra 2021-runden. For å se skjemaet med de inkluderte spørsmålene som ble stilt i begge rundene kan en se Kantar Public sitt vedlegg.

Både underutvalg A og underutvalg B innleder med felles spørsmål om tillit til folk flest, offentlige institusjoner, og vurderinger for hvordan politikere, offentlige myndigheter og offentlige tjenestepersoner vil handle i ulike situasjoner. Tilsvarende avsluttes begge skjemaene med vurdering av ulike utsagn om bærekraft, etterfulgt av hvordan myndighetene har håndtert ulike situasjoner det siste året.

1.3.1 Nye spørsmål

Som nevnt tidligere inkluderte vi et nytt spørsmål i 2022-runden som gikk på håndtering av et sett med situasjoner. Spørsmålet lyder som følgende: *Hvordan synes du, generelt sett, myndighetene har håndtert de følgende situasjonene det siste året?*³

- Covid-19
- Strømkrise
- Prisvekst
- Pendlerboligsaken på Stortinget
- Kommune- og fylkesoppløsninger
- Flyktningestrøm fra Ukraina

Respondentene svarte på en skala fra 0 (Svært dårlig) til 10 (Svært bra) for hver situasjon. «Vet ikke/har ingen mening» ble også tilbudt.

Til tross for at dette spørsmålsbatteriet har noen metodiske utfordringer, vurderte vi oppsiden som større enn disse utfordringene. Ved å eksplisitt spørre om vurderingen av disse situasjonene og hendelsene kan vi i større grad si noe om i hvilken grad de har påvirket respondentenes vurdering av offentlig tjenester, og institusjonell tillit i sin alminnelighet. Ideen var dermed at spørsmålet kunne operasjonalisere et aspekt ved myndighetenes kompetanse.

Refleksjoner rundt de nye spørsmålene

Under utformingen av spørsmålet var det flere diskusjoner som kom opp. For det første valgte vi å bruke «myndigheter» som referanse. Dette gjør det umiddelbart litt mer generelt, og åpner opp for at respondentene kan tenke på ulike myndighetsnivå som gjør at svarene kan være mindre sammenlignbare. Samtidig er det ulike myndighetsutøvere som har hatt ansvar for de ulike hendelsene, og vi ønsket ikke å «plassere skyld», samt at det skulle være enkelt for respondentene å svare. I tillegg er myndigheter som begrep allerede brukt i skjemaet.

For det andre, diskuterte vi en del rundt valg av hendelser/situasjoner. Vi ønsket å ta utgangspunkt i sakene som har vært mye diskutert det siste året. Følgelig ble de valgte «hendelsene» svært ulike i både omfang, og flere ligner mer prosesser enn enkelthendelser. For å tidfeste dette ber vi respondentene vurdere «det siste året», men det er en fare for at håndtering før dette påvirker svarene.

³ Svarene på «strømkrise», «prisvekst», «pendlerboligsaken på Stortinget», «kommune- og fylkesoppløsninger» er snudd i analysen slik at høyere skårer betyr svært dårlig. Vi snur skalaen fordi gjennomsnittet er på «den negative» siden, vi er dermed mest interessert i å se på denne gruppen (altså hva effekten er å bli *enda mer* negativ).

Det er også et poeng at det meste henger sammen, og det er i stor grad en konsekvens av forhold utenfor Norge. Videre var vi også noe usikker på hva slags ordbruk vi skulle bruke for å vise til hendelsene uten å lede svarene i en gitt retning («Strømkrise», «Flyktningstrøm»). Vi vurderte at faren for å lede svarene i en negativ retning trolig var mindre enn effekten hendelsen i seg selv hadde på respondentenes vurdering. I tillegg var det ønskelig å bruke de enkleste og mest brukte termene i media, for å gjøre det enklere for innbyggerne å svare. For å «kontrollere» for at ordbruken ville slå sterkt negativt ut, sammenlignet vi svarene med tidligere nevnte spørsmål med sammenlignbart innhold (myndighetenes evne til å «sikre strømforsyning», og «Legge til rette for integrering av innvandrere»). Vi valgte også å plassere de nye spørsmålene helt sist før bakgrunnsspørsmålene, for å unngå at det kunne farge etterfølgende svar.

Vi antok også at «Strømkrise», «Prisvekst», «Pendlerboligsaken på Stortinget» og «Kommune- og fylkesoppløsninger», ville få negative skårer. Vi inkluderte derfor «Covid-19» og «Flyktningestrøm fra Ukraina», som vi antok ville få positive skårer for å sikre at respondentene brukte hele skalaen.

I sum må svarene på dette spørsmålet tolkes med varsomhet. Formålet er dermed heller å få en indikasjon og en retning på hva respondentene vurderer, og hvordan denne retningen henger sammen med vurdering av tjenestene og tillit.

Refleksjoner knyttet til hvordan ulike situasjoner oppfattes

Et spørsmål som så langt er ubesvart i vår rapport er hvorfor noen situasjoner blir vurdert negativt og andre positivt. Det kan være at myndighetene *har* håndtert noen situasjoner dårligere enn andre, men det kan også være at andre forhold som for eksempel mediedekning, egenskaper ved situasjonene eller avstand i tid til dem, spiller inn. Vår undersøkelse baseres på innbyggers vurderinger av myndighetenes håndtering av ulike situasjoner, og det er det vi kan si noe om. Likevel mener vi det er viktig å påpeke at det trolig ikke bare myndighetenes håndtering av situasjonene og hendelsene som har noe å si.

1.3.2 Spørsmål om tillit

Dette notatet setter søkelys på tillit, og vi vil derfor klargjøre kort hva vi legger i dette, og hvordan vi har målt dette. Med *tillit* mener vi her i hvilken grad en har en tiltro til at en annen person eller organisasjons handlinger handler i tråd med egne forventninger (OECD 2017a:16). Tillit har følgelig ulike fasetter og nivåer, og det finnes mange måter å måle dette på. Vi operasjonaliserer tillit ved hjelp av OECDs kjernemål på *mellommenneskelig tillit*, dvs. om en stoler på andre mennesker, og *institusjonell tillit*, dvs. om en stoler på offentlige institusjoner (OECD 2017b:37-42).

For å måle mellommenneskelig tillit bruker vi følgende spørsmål med svarskala 0-10: *Vil du stort sett si at folk flest er til å stole på, eller at en ikke kan være for forsiktig når en har med*

andre å gjøre? For å måle institusjonell tillit brukte vi følgende spørsmål med svarskala 0 (ingen tillit) til 10 (full tillit: *Hvor stor eller liten tillit har du til de følgende institusjonene?*⁴

- Regjeringen
- Kommunestyret / Byråd
- Stortinget
- De politiske partiene
- Den offentlige forvaltningen
- Politiet
- Domstolene

I denne rapporten valgte vi å se på *tillit til regjeringen* og *tillit til forvaltningen*. For mer om dette, se 1.2.

1.4 Tallene bak 3.1

Tillit til regjeringen

Tillit til folk flest (2021/2022)	2021	2022	Endring	Prosentvis endring
Lav/lav	3,8	2,5	-1,3	-34,6 %
Lav/høy	5,1	4,6	-0,5	-9,0 %
Høy/lav	5,6	3,4	-2,2	-38,8 %
Høy/høy	7,0	6,1	-0,9	-13,3 %

Tillit til forvaltningen

Tillit til folk flest (2021/2022)	2021	2022	Endring	Prosentvis endring
Lav/lav	3,7	3,2	-0,5	-14,4 %
Lav/høy	5,2	5,4	0,2	3,9 %
Høy/lav	5,3	4,3	-1,0	-18,9 %
Høy/høy	7,0	6,6	-0,4	-5,6 %

⁴ Spørsmålene om tillit ble stilt helt først i skjemaet for å unngå rekkefølgeeffekt.

Tillit til Stortinget

Tillit til folk flest (2021/2022)	2021	2022	Endring	Prosentvis endring
Lav/lav	4,0	3,0	-1,0	-25,1 %
Lav/høy	5,4	5,2	-0,3	-4,8 %
Høy/lav	5,6	4,1	-1,6	-27,9 %
Høy/høy	7,2	6,6	-0,6	-8,0 %

Tillit til kommunestyre / byråd

Tillit til folk flest (2021/2022)	2021	2022	Endring	Prosentvis endring
Lav/lav	3,2	2,9	-0,3	-10,2 %
Lav/høy	4,6	4,7	0,1	2,2 %
Høy/lav	4,7	3,6	-1,1	-23,2 %
Høy/høy	6,4	6,1	-0,3	-5,0 %

Tillit til politiske partier

Tillit til folk flest (2021/2022)	2021	2022	Endring	Prosentvis endring
Lav/lav	2,8	2,5	-0,4	-12,3 %
Lav/høy	4,0	4,0	0,0	0,0 %
Høy/lav	4,2	3,2	-1,0	-24,1 %
Høy/høy	5,8	5,5	-0,3	-4,7 %

Tillit til politiet

Tillit til folk flest (2021/2022)	2021	2022	Endring	Prosentvis endring
Lav/lav	5,1	4,9	-0,2	-4,6 %
Lav/høy	6,5	6,8	0,3	5,3 %
Høy/lav	6,9	6,1	-0,8	-11,8 %
Høy/høy	8,0	7,7	-0,2	-2,7 %

Tillit til domstolene

Tillit til folk flest (2021/2022)	2021	2022	Endring	Prosentvis endring
Lav/lav	5,3	5,0	-0,3	-6,1 %
Lav/høy	6,9	6,8	-0,1	-1,2 %
Høy/lav	7,2	6,3	-0,9	-12,9 %
Høy/høy	8,3	7,9	-0,4	-5,3 %

1.5 Panelregresjon

Panelregresjonen som er kjørt er en faste-effekter modell med årsfaste effekter. Faste effekter model, eller «fixed effects» model, ble valgt ettersom at den har bedre forklaringskraft enn pooled-ols og «first differences»-modeller. Vi kjørte også en «cross-lagged»-panelregresjon som ga tilsvarende resultater. Med alternative modeller holder resultatene seg og signifikans er i stor grad lik som kan tyde på at resultatene ikke kommer av modellvalg, men av reelle statistiske sammenhenger. Vi har valgt de enkleste modellene for å sikre lesbarhet.

De faste effektene er år 2021 og 2022. Standardfeilene er robuste ved HC1 for å justere for heteroskedasitet, men ikke klusteret. Vi har ikke klusteret standardfeilene ettersom at utvalget er tilfeldig trukket og ikke basert på klustering (se Athey, Abadie, Imbens and Wooldridge 2017 for mer om dette).

Modellen bruker 1051 respondenter fra underutvalg B og deres svar i 2021 og 2022.

Tillit til regjeringen, forvaltningen og folk flest

Tabell 2: Panelregresjon med årsfaste-effekter for en innbyggers tillitsnivå i 2021 og 2022

Tillit til:	Regjeringen	Forvaltningen	Folk flest
	(1)	(2)	(3)
Sosial tillit	0.157*** (0.030)	0.176*** (0.023)	
Kompetanse			
Kvalitet	0.299*** (0.041)	0.433*** (0.031)	0.304*** (0.037)
Ivareta miljøet	- 0.079*** (0.022)	-0.078*** (0.017)	-0.010 (0.020)
Fremtidige utfordringer	0.199*** (0.035)	0.108*** (0.026)	0.027 (0.030)
Like muligheter	0.141*** (0.035)	0.110*** (0.025)	0.073*** (0.026)
Sikre strømforsyning	- 0.170*** (0.029)	-0.082*** (0.023)	-0.015 (0.024)
Sikre gode og trygge medisiner	-0.019 (0.032)	0.057** (0.026)	0.047* (0.028)
Legge til rette for integrering	0.005 (0.024)	-0.026 (0.020)	-0.093*** (0.024)
Ivareta trygghet i nærområdet	0.080** (0.033)	0.063** (0.026)	0.189*** (0.031)
Bakgrunn			
Alder	0.002 (0.003)	-0.00001 (0.003)	0.012*** (0.003)

Sentralitet 2	-0.030 (0.115)	-0.192* (0.098)	-0.090 (0.118)
Sentralitet 3	-0.162 (0.116)	-0.319*** (0.093)	0.204* (0.119)
Sentralitet 4	-0.194 (0.154)	-0.124 (0.128)	0.328** (0.155)
Sentralitet 5	-0.112 (0.183)	-0.162 (0.139)	0.345* (0.180)
Sentralitet 6	-0.378 (0.277)	-0.530** (0.215)	0.300 (0.357)
VGS (allmennfag/yrkesfag)	0.279 (0.232)	0.323* (0.196)	0.265 (0.275)
Yrkesutdanning ved fagskole	0.297 (0.248)	0.060 (0.216)	0.184 (0.302)
Universitet/høyskole	0.733*** (0.221)	0.678*** (0.187)	0.525** (0.266)
Kjønn	- 0.317*** (0.088)	0.022 (0.072)	-0.196** (0.092)
Fixed effects	Ja	Ja	Ja
Robuste SE	HC1	HC1	HC1
Observations	2,102	2,102	2,102
R2	0.472	0.596	0.314
Adjusted R2	0.467	0.592	0.308
F Statistic	97.974***	161.626***	52.905***

Note: de årstaste effektene kan ses i neste del *p<0.1; **p<0.05; ***p<0.01

1.5.1 Årstaste effekter (2021 og 2022 konstantledd)

Tabell 6 viser koeffisientene til tabell 5 for panelregresjonen for de årstaste effektene. Ettersom at panelregresjonen estimerer separate modeller for hver faste effekt får vi to modeller. En modell for hvert år.

Om en skal lage estimater ved hjelp av regresjonsmodellene i tabell 5, må disse effektene dermed inkluderes ved å ta stilling til om en vil estimere individet i 2021 eller 2022.

Slike faste effekter antar at effekten av året er lik for alle individene, og en inkluderer det derfor for å «kontrollere» for effekten av at det er et nytt år. Det er viktig å merke seg at vi ikke kan tolke effekten direkte fordi konstantleddene også inkluderer flere andre verdier enn selve året. Gitt at alle andre variabler er 0, blir tolkningen av konstantleddet effekten av referansegruppen, det vil si å være «kvinne» (fordi da er «kjønn» = 0), i «Sentralitet 1» (Alle andre Sentralitet-effektene = 0) med «Grunnskole-utdanning» (De andre utdanningseffektene = 0), i enten 2021, eller 2022 (avhengig av hvem av de en interessert i. Dette betyr altså at effektene for «kjønn», «sentralitet 2-5» og «utdanning» som er i tabell x, er effektene i forhold til referansegruppen.

Direkte tolkning av hva konstantleddet betyr er derfor svært vanskelig direkte, og det er derfor vanlig praksis å utelate dette fra regresjonsmodellen.

Tabell 3: Årsfaste-effekter for 6.2.

Variabel	Tillit til regjering (modell 1)	Tillit til forvaltningen (modell 2)	Tillit til folk flest (modell 3)
Koeffisient til 2021-konstant (standardfeil)	1,604 *** (0,398)	0,596 *** (0,302)	2,937 *** (0,358)
Koeffisient til 2022-konstant (standardfeil)	0,971 *** (0,416)	0,644*** (0,319)	3,226 *** (0,376)

1.6 Endring i tillit

1.6.1 OLS-regresjon med endring i tillit

Dette er hovedmodellen for endring. Dette er modellen(e) som kommenteres i 3.3. Modellen har robuste SE av type HC1 for å justere for heteroskedastisitet. Modellen bruker hhv. 2085, 2013 og 2086 innbyggere fra underutvalg A og B.

Tillit til regjeringen, forvaltningen og folk flest

Tabell 4: OLS-regresjon med endring i tillit fra 2021 til 2022

Tillit til:	Regjeringen (1)	Forvaltningen (2)	Folk flest (3)
Sosial tillit i 2022	0.224*** (0.023)	0.173*** (0.021)	
Tillit i 2021	0.145*** (0.022)		
Tillit i 2021		0.463*** (0.022)	
Tillit i 2021			0.497*** (0.023)
Kompetanse			
Håndtering COVID	0.104*** (0.022)	0.068*** (0.019)	0.118*** (0.020)
Håndtering strømkrise	-0.214*** (0.023)	-0.071*** (0.017)	-0.003 (0.019)
Håndtering prisvekst	-0.258*** (0.025)	-0.121*** (0.020)	-0.047** (0.020)
Håndtering pendlerboligsak	-0.033* (0.019)	-0.021 (0.016)	-0.035** (0.017)
Håndtering kommune/fylke	-0.151*** (0.019)	-0.064*** (0.017)	-0.002 (0.015)
Håndtering Ukraina	0.014 (0.024)	0.045** (0.020)	0.062*** (0.023)
Bakgrunn			
Alder	-0.009*** (0.003)	-0.004* (0.002)	0.002 (0.003)
Kjønn	-0.353*** (0.081)	0.014 (0.067)	-0.009 (0.074)

VGS (allmennfag/yrkesfag)	-0.209 (0.217)	-0.003 (0.198)	0.202 (0.247)
Yrkesutdanning ved fagskole	-0.126 (0.232)	0.033 (0.206)	0.116 (0.263)
Universitet/høyskole	0.471** (0.208)	0.528*** (0.187)	0.351 (0.238)
Sentralitet 2	0.128 (0.111)	0.113 (0.093)	-0.075 (0.096)
Sentralitet 3	-0.042 (0.112)	-0.092 (0.094)	-0.180* (0.097)
Sentralitet 4	-0.021 (0.135)	0.136 (0.115)	-0.168 (0.130)
Sentralitet 5	0.001 (0.170)	-0.084 (0.127)	0.154 (0.153)
Sentralitet 6	0.201 (0.236)	0.021 (0.194)	0.048 (0.229)
Konstant	6.649*** (0.450)	2.639*** (0.381)	2.782*** (0.416)
Modell	OLS	OLS	OLS
Robuste SE	HC1	HC1	HC1
Observations	2,085	2,013	2,086
R2	0.566	0.603	0.397
Adjusted R2	0.562	0.600	0.392
Residual Std. Error	1.807 (df = 2066)	1.458 (df = 1994)	1.608 (df = 2068)
F Statistic	149.624*** (df = 18; 2066)	168.594*** (df = 18; 1994)	79.925*** (df = 17; 2068)

Note: *p<0.1; **p<0.05; ***p<0.01

1.7 Typiske innbyggere

Basert på modellen i 6.6.1, lager vi seks ulike «typiske» innbyggere for å illustrere hva vi forventer av endret tillit til regjeringen, offentlig forvaltning og folk flest. Vi tar dermed effektene (tallene) fra modellene, og setter inn verdier for de typiske borgerne og ser hva modellene våre forventer. I 6.7.2 drøfter vi nærmere noen av utfordringene ved regresjonsmodeller, som «innbyggerne» illustrerer.

For å illustrere hvor tilliten har endret seg mest, har vi valgt å sette tillitsnivåene til hhv. regjering, offentlige forvaltning og folk flest til det samme for hver person.⁵ For hver av innbyggerne setter vi håndteringsspørsmålene, dvs. myndighetenes håndtering av *kommune- og fylkesoppløsning, strømkrise, prisvekst, pendlerboligsaken på stortinget, covid-19 og flyktningkrisen fra Ukraina* til gjennomsnittsverdien for denne undergruppen i utvalget. For modellene som estimerer tillit til regjering og forvaltning inkluderer vi også en verdi for sosial tillit, ettersom at vi gjør dette i analysen. Disse verdiene settes til nærmeste hele verdi som modell 3, altså tillit til folk flest, estimerer for innbyggeren.

⁵ For fullstendig oversikt over verdiene som er brukt, se 6.6.3.

Hovedgrunnen til at vi presenterer disse estimatene, er for å gjøre det enklere å forstå hva modellene egentlig forteller oss, og illustrere mønstrene i data som forklarer endringen i tilliten fra 2021 til 2022.

Ideen er dermed at vi tar data fra over 2 000 mennesker, får tre modeller til å måle trendene blant disse menneskene, og lager estimer basert på disse trendene. Estimaten er dermed en modell hvor vi eksempelvis spør: «gitt at vi har en kvinne på 26 år som hadde høy tillit til regjeringen i 2021, hvor høy tillit har hun i dag?» For å svare på dette bruker vi modellen som gir et estimat på hva en *gjennomsnittlig* kvinne svarer. Det er derfor viktig å merke seg at det som presenteres etterpå kun er *estimer* og ikke ekte mennesker.

Tre ting er verdt å merke seg. For det første kan det være andre variabler enn de vi har inkludert som kan forklare tilliten. For det andre, er R^2 som enkelt sagt viser forklaringskraft, svært ulik på tvers av modellene. Model 2 har klart høyest R^2 som sier oss at denne modellen fanger opp mest.⁶ For det tredje, er estimatene basert på utvalget vårt. Dette betyr at spørsmål om representativitet for den øvrige befolkningen må diskuteres.⁷ Estimaten må derfor tolkes med omhu, men modellen viser hva slags mønster som foreligger i dataen fra godt og vel 2 000 respondenter.

1.7.1 Seks typiske innbyggere

«Berit» er en **kvinne** på **55 år** som har tatt **høyere utdanning** og bor i Bergen (**Sentralitet 2**). I 2021 hadde Berit høy tillit (**8 av 10**) til regjeringen, offentlig forvaltning og folk flest. *Modellen viser at Berits tillit til regjering har falt til 6,2, tilliten til forvaltningen har falt til 7,0 og tilliten til folk flest har steget til 8,1.*

«Fredrik» er en **mann** på **33 år** med **yrkesutdanning fra fagskole** som bor i Tromsø (**Sentralitet 3**). Fredriks tillit til regjeringen, forvaltningen og folk flest var **7 av 10** i 2021. *I 2022 er tilliten hans 6,7 til regjeringen, 6,4 til forvaltningen og 6,7 til folk flest.*

«Naomi» er en **21 år gammel kvinne** som bor i Oslo (**Sentralitet 1**) med **høyere utdanning**. I 2021 var Naomis tillit til regjeringen, offentlig forvaltning og folk flest **9 av 10**. *I 2022 har Naomis tillit til regjeringen falt til 7,2 og tilliten til offentlig forvaltning har falt til 7,8. Naomis tillit til folk flest er nå 8,0.*

«Steffen» er en **49 år gammel mann** med **grunnskoleutdanning** og bor i Namsos (**Sentralitet 4**). I 2021 hadde Steffen lav tillit (**4 av 10**) til regjeringen, offentlig forvaltning og folk flest. *I*

⁶ Streng tatt er det vanskelig å direkte sammenligne R^2 når antall observasjoner varierer på tvers av modellene. Hva som er god R^2 varierer fra modell til modell og er i stor grad en skjønnsmessig vurdering basert på teoretiske antagelser om hvordan variablene teoretisk henger sammen.

⁷ Vi fokuserer ikke på konfidensintervall ettersom at hovedformålet med estimatene er å vise hva modellen viser, ikke hvorvidt modellens prediksjoner gjelder i øvrig befolkning (som er det konfidensintervallet vil illustrere). Om en derimot ønsker å se KI, se 6.6.4.

2022 har Steffens tillit til **regjeringen** falt til 2.2; 3.1 til **forvaltningen**, men Steffen stoler mer på **folk flest** (4.6 av 10) i 2022.

«Aud» er en **78 år gammel kvinne** med utdanning tilsvarende **videregående skole** som bor på Fedje (**sentralitet 6**). Auds tillit til regjeringen, forvaltningen og folk flest i 2021 var **9 av 10**. I 2022 er tilliten hennes til **regjeringen** 6.3, tilliten til **forvaltningen** er 7.3, mens tilliten til **folk flest** har sunket til 8.3.

«Kent» er en **mann på 67 år** med **høyere utdanning** som bor i Bærum (**sentralitet 1**). I 2021 var Kents tillit til regjeringen, forvaltningen og folk flest **4 av 10**. I 2022 er Kents **tillit til regjeringen** sunket til 3.5 og **tilliten til forvaltningen** har sunket til 3.7 mens **tilliten til folk flest** har økt til 5.2.

1.7.2 Hva tar vi med oss?

Tabellen under viser hvordan tilliten for hver av «innbyggerne» har endret seg fra 2021 til 2022.

Tabell 5: Predikert endring for "innbyggere"

	Model 1		Model 2		Model 3	
	Tillit til regjering i 2021	Predikert tillit til regjering i 2022	Tillit til forvaltningen i 2021	Predikert tillit til forvaltningen i 2022	Tillit til folk flest i 2021	Predikert tillit til folk flest i 2022
Berit	8,0	6,2	8,0	7,0	8,0	8,1
Fredrik	7,0	6,7	7,0	6,4	7,0	6,7
Naomi	9,0	7,2	9,0	7,8	9,0	8,0
Steffen	4,0	2,2	4,0	3,1	4,0	4,6
Aud	9,0	6,2	9,0	7,3	9,0	8,3
Kent	4,0	3,5	4,0	3,7	4,0	5,2

«Innbyggerne» illustrerer et par ting fra modellen. For det første, de største endringene skjer i tilliten til regjeringen (modell 1). I stor grad gjelder dette fallet tvers av alle grupper og tillitsfallet virker å komme uavhengig av hvilke egenskaper innbyggerne har. Fallet i tillit blir dog forsterket om du er misfornøyd med myndighetenes håndtering av siste års situasjoner. Motsatt blir fallet mindre om du er fornøyd med håndteringen. Både modellen, og de «typiske innbyggerne» illustrer altså at oppfatningen rundt håndteringen er svært viktig for å forstå endringen i tillit.

For det andre, når det gjelder modell 2 ser vi de samme trekkene som i modell 1. Igjen er det fall i tillit i de fleste grupper, og håndtering har en modererende eller forsterkende effekt. Tillitsfallet til forvaltningen er dog noe mindre enn til regjeringen.

For det tredje, når det kommer til folk flest (modell 3) er bildet ganske annerledes. Her stiger faktisk flere. Dette kan forklares ved at effektene generelt er mindre, noe som gjør at tilliten holder seg mer stabil fra 2021 til 2022.

Dette illustrerer noe av utfordringen ved regresjonsmodeller. De deskriptive tallene fra kapittel 3 viser at de med lav tillit faller mest i snitt og de med høy tillit stiger. Samtidig viser modell 3 at det tilsynelatende er motsatt ved at «Steffen» og «Kent» får mer tillit, mens «Naomi» får mindre tillit. Det er flere mulige årsaker til dette. Når det gjelder «Berit» kan dette forklares med at undergruppen hun representerer har et litt annet mønster enn de andre undergruppene med høy tillit. I så måte er «Kent», mer representativ for de med høy tillit. Dette kan inntreffe når en ser på gjennomsnitt og bryter det ned i mindre grupper.

Når det gjelder «Steffen» og «Kent» dvs. de med lavest tillit, kan den motsatte effekten i modellen sammenlignet med de observerte endringene komme av at vi har få personer med lav tillit. Med 212, av over 2 000 observasjoner, vil modellen i størst grad forklare mønstrene blant de som har middels og høy tillit (fordi det er flest personer her). Dette gjør at modellen «overfører» mønstrene fra de med høy tillit til de med lav tillit, som igjen gjør at modellen viser noe annet enn de faktiske tallene.

Når det er sagt indikerer tilfellet med «Naomi» og den noe lave R^2 sammenlignet med modell 1 og 2 at den lineære modellen heller ikke fanger opp alt blant de med aller høyest tillit. Derfor er det viktig å huske at modellen og de tilhørende innbyggerne kun skal gjøre det enklere å si noe om hva vi ser i dataen. Medaljens bakside er da at informasjon og trender noen ganger kan bli i overkant forenklet, og ikke fange opp alt vi er interessert i.

For å oppsummere betyr dette at modellene i størst grad fanger opp mønstrene blant de med høy tillit, og hvorfor disse endrer tillit. Når det kommer til personer med lav tillit, er det langt vanskeligere å si noe sikkert om hva slags mønstre som faktisk foreligger (eller om det i det hele tatt er et mønster). For å bøte på dette har vi gjort en regresjon på et underutvalg med de som har lav og middels tillit til folk flest. I all hovedsak står resultatene fra de øvrige analysene seg. Det er allikevel ikke nok til å kunne si helt sikkert at mønsteret fra de med høy tillit ikke er overført til de med lav tillit. Det som er sikkert, er at det trengs mer kunnskap om personer med lav tillit og hvorfor de faller så mye som det vi har sett i kapittel 3. For å lære mer om denne gruppen innbyggere bør forvaltningen fremover undersøke alternative metoder for å samle kunnskap og innsikt om disse innbyggerne, og hva som ligger bak deres tillitsnivå.

1.7.3 Mer om typiske innbyggere

Tabellen under viser verdiene for de simulerte innbyggerne. Verdiene for hver person blir satt inn i hver av de tre modellene i 6.3.1.

Covid-19 og flyktningstrøm fra Ukraina er kodet fra 0-10 hvor 10 syntes håndteringen er svært god. Strømkrise, prisvekst, pendlerboligsaken og kommune- og fylkesoppløsning er omkodet omvendt slik at 10 betyr at håndteringen er svært dårlig. Konstantleddet er 1 for alle, og er derfor tatt ut.

Bakgrunnsvariablene er valgt basert på våre vurderinger for å få frem ulike typer innbyggere. Dette vil si at vi ønsket innbyggere fra ulike sentralitetsnivåer, kjønn, utdanning og alder. Innbyggerne er ikke ment å representere den norske befolkningen, men kun illustrere hva dataen finner i de ulike gruppene, og hva som gjør seg gjeldende på tvers av gruppene.

Verdiene for håndteringsspørsmålene er satt til gjennomsnittverdien i undergruppen. I flere av undergruppene er snittet basert på få personer. Vi gjentar derfor at de «typiske innbyggerne» kun er ment som en illustrasjon, ikke at dette viser faktiske sammenhenger i samfunnet.

Tillitsskårene i 2021 er i stor grad basert på gjennomsnittsskårene for gruppen, men rundet opp/ned til nærmeste hele tall. Verdiene settes til det samme for hver institusjon for hver innbygger, men vi lar det variere på tvers (disse verdiene er ikke vist i tabellen under). Altså lar vi tilliten til Berit være 8 for regjering, forvaltning og folk flest, mens tilliten til Fredrik er 7 for regjering, forvaltning og folk flest. I realiteten varierer også tilliten internt for hver innbygger på tvers av institusjonene, men vi har valgt å holde dette stabilt for å gjøre det enklere å tolke hva modellene estimerer. Utgangspunktet for tillitsskåren har vært tillit til regjering, og dette snittet har vært førende for de to andre modellene.

Skårene for sosial tillit, dvs. «tillit til folk flest» i modellene som måler opp tilliten til regjeringen og forvaltningen er basert på hva modellen som estimerer sosial tillit predikerer. Med andre ord ser vi hva modell 3 tror «innbyggeren» har av tillit til folk flest i 2022. Dette tallet settes så inn i modell 1 og 2.

	Berit	Fredrik	Naomi	Steffen	Aud	Kent
Sosial tillit (2022)	8	7	8	5	8	5
Tillit (2021)	8	7	9	4	9	4
Alder	55	33	21	49	78	67
Kjønn (1 = mann)	0	1	0	1	0	1
VGS	0	0	0	0	1	0
Fagskole	0	1	0	0	0	0
Høyere utdanning	1	0	1	0	0	1
Covid	7,3	4,3	6,5	5,6	3	8
Strømkrise	6,7	10	5,4	9,3	9,3	6
Prisvekst	5,9	9,6	6,3	8	9,7	5,8
Pendlerboligsak	6,8	8	6,2	6	7,6	6,1
Oppløsninger	7,2	9	6,9	8	8	7,4

Flyktninger fra Ukraina	6,3	3,7	6,5	6,3	6	7,3
sentralitet 2	1	0	0	0	0	0
sentralitet 3	0	1	0	0	0	0
sentralitet 4	0	0	0	1	0	0
sentralitet 5	0	0	0	0	0	0
sentralitet 6	0	0	0	0	1	0
Konstant (sentralitet 1, kvinne, Grunnskole)	1	1	1	1	1	1

Konfidensintervall for «innbyggerne»:

For alle estimatene til de predikerte «innbyggerne» er det også mulig å regne ut konfidensintervall og si hva vi forventer at den sanne verdien i befolkningen ligger på. Konfidensintervallet er regnet ut på 90 prosent konfidens, som betyr at signifikansnivået er på 0,1.

Selve estimatet, som vises i 6.4.1, 6.4.2 og i tabellen under, viser hva modellen forventer at den «sanne verdien» for en tilsvarende person i befolkningen befinner seg. Vi kan derfor med 90 prosent konfidens si at verdien ligger innenfor feilmarginene som vises i parentes. Dette betyr i praksis at den sanne verdien for en dame tilsvarende «Berit» i modell 1, predikeres å være 6,2 basert på dataen, men vi kan med 90 prosent konfidens si at den ligger mellom 2,9 og 9,5 i befolkningen.

Grunnen til at spennet er så stort er fordi mange koeffisienter i modellen ikke er signifikante, som gjør at vi får mer usikkerhet, og dermed større feilmarginer.

Vi velger å ikke ta med konfidensintervallet i rapporten fordi poenget med de predikerte innbyggerne er å tydeliggjøre hva modellen sier om dataen, *ikke* hvorvidt trendene er del av statistiske sammenhenger som gjelder utenfor utvalget.

	Model 1	Model 2	Model 3
Berit	6.2 (2.8 – 9.5)	7.0 (5.1 – 8.9)	8.1 (6.1 – 10.0)
Fredrik	6.7 (4.1 – 9.1)	6.3 (4.6 – 8.1)	6.7 (4.8 – 8.5)
Naomi	7.3 (4.8 – 9.7)	7.8 (5.8 – 9.7)	8.0 (6.1 – 10.0)
Steffen	2.2 (0.0 – 5.1)	3.1 (1.4 – 4.7)	4.6 (2.9 – 6.5)
Aud	6.2 (3.1 – 9.3)	7,3 (5.5 – 9.1)	8.3 (6.3 – 10.0)
Kent	3.5 (0.4 – 6.6)	3.7 (2.0 – 5,4)	5.2 (3.4 – 7.1)

